

Södra Vätterbygden är Sverige i en liten ask

Storslagna vyer över Sveriges näst största sjö, spännande museer och promenadvänliga stadskärnor. Södra Vätterbygden lockar med sin alldeles egna charm och lämnar ingen turist besviken.

SÖREN VIKTORSSON

I Jönköpings stadspark, med strålande utsikt såväl ned över staden som mot Huskvarna och Gränna, träffar vi **Ann-Sophie Tehage Zackrisson**.

– Jag är uppvuxen här i trakten och återkommer gång på gång hit upp för att njuta av utsikten och frihetskänslan som sjön ger. För mig är bygden intimt förknippad just med Vättern och här uppe från Stads-parken får förstagångsbesökaren snabbt en överblick, tipsar hon.

Residensstaden Jönköping, med drygt 135 000 innevånare, har på senare år genomgått en rejäl ansiktslyftning.

Huvudstråket Östra Storgatan är numera bilfritt. Parallellt löper pittoreska gågatan Smedjegatan, omskriven redan på 1600-talet.

Även om staden är avsevärt större än Huskvarna och Gränna, lär man sig snabbt att hitta. Bästa sättet är att – med eller utan karta – flanera utmed stadskärnans gränder som är förbundna via tre sjöar.

Länge kallades Jönköping i folk-mun för Smålands Jerusalem och det fanns få tillfällen till "synd". Kyrkorna står kvar, men har numera fått konkurrens av ett hektiskt nöjesliv.

Hamnpiren, några stenkast till höger om järnvägsstationen, är ett populärt nöjesområde främst under de varma månaderna. Här ligger ett pärlband av restauranger invid Vätterns strand och man kan om aftnarna skölja ner exempelvis en vätternröding med ett glas vitt eller en öl.

Tändstickshistoria

Några minuters promenad till vänster om järnvägsstationen leder till det så kallade Tändsticksområdet. De byggnader som förr utgjorde den världskända tändsticksfabriken är i dag till stora delar butiker och populära restauranger.

Områdets huvudattraktion är självfallet Tändsticksmuseet. Redan 1845 startades första tändsticksfabriken och 1848 uppfördes den större fabrikslokal som i dag är museum.

– Vi har haft många besökare från Finland den senaste tiden, konstaterar **Britt Marie Schöenberg** och **Lena Andersson** i kassan och tillägger:

– Tändsticksmuseet är förresten ett vilseledande ord, för det som visas här är främst tidstypiska tillverkningsmaskiner. Plus en film om fabriken, dess ägare och arbetare.

Från Jönköping är det knappt 10 kilometer till "Staden i den grö-

na dalen", Huskvarna med omkring 24 000 innevånare. År 1971 införlivades Huskvarna i Jönköpings kommun, och när traktens hockeylag HV71 i våras blev svenska mästare hurrades det i bägge städerna.

Huskvarnas centrum domineras av den blomsterrika Esplanaden, där hemmasonen författaren **Alf Henriksson** sedan 1996 står staty.

Huskvarna med hela världen

Mest känt är Huskvarna naturligtvis för sitt varumärke Huskvarna, känt över hela världen.

– I fjol hade vi cirka 33 500 besökare. En del som kommer hit är entusiaster på exempelvis vapen- eller MC-sidan. Det kan handla om en äldre person som en gång ägt en Huskvarna Silverpilen och nu kommer hit för att titta på "sin motorcykel", förklarar **Eva Charlotte Dahnborg**, som vi träffar i receptionen till Huskvarna museum.

Museet som ligger centralt i staden är en enda lång nostalgiresa. Här står uppfräschade mopeder, motorsågar, symaskiner och vapen på parad och man förundras över den snabba tekniska utvecklingen.

Från museet är det nära till den gamla Smedbyn. Här står åtta hus kvar från 1700-talet, och det pittoreska området är numera fullt av konstnärer som ställer ut fina föremål.

Sugen på en fika? Mitt i Smedbyn finns ett litet mysigt trädgårdskafé som drivs av ett icke-vinstgivande socialt företag.

Gränna, litet och sött

På ungefär en halvtimme från Huskvarna når vi sedan Gränna, och det tycks som att polkagrisaffärerna bara blir fler för varje år. Huvudgatan Brahegatan skär rakt igenom den lilla staden som har bara 4 000 innevånare.

Tar man av till vänster från huvudstråket kommer man ner till hamnområdet, där det finns en stor och populär camping samt krogar och kaféer. Härifrån går färjorna till Visingsö.

Det var här i Gränna ingenjör **Salomon August Andrée** föddes 1854. I år är det 120 år sedan han, **Nils Strindberg** och **Knut Fränkel** lyfte med gasballongen Örnén från Danskön på Spetsbergen för att försöka flyga över Nordpolen.

Gränna museum, som ligger mitt i staden, består av flera delar. En är Polarcentret, vilket är ett samlingsnamn för utställningsverksamhet

← **UTSIKT.** Stadsparken ger en utmärkt överblick över Södra Vätterbygden, förklarar Anne-Sophie Tehage Zackrisson, uppvuxen i trakten.

← **SMÅSTAD.** Rakt genom Gränna skär Brahegatan, kantad av kiosker, butiker och polkagrisaffärer.

↗ **INDUSTRI.** Tändsticksfabriken satte på sin tid Jönköping på världskartan.

→ **BARNARBETE.** Före automatiseringen ansågs barnahänder vara de bästa för tändstickstillverkning.

↘ **VÄLSORTERAT.** Den som någonsin ägt en Husqvarna moped lär hitta sin modell på fabriksmuseet.

↓ **TRAGEDI.** Ingenjör André från Gränna var sin tids superkändis, men hans expedition slutade i katastrof.

kring expeditioner till Arktis och Antarktis.

Här ingår Andréexpeditionen, den som antagligen är mest intressant för de flesta besökarna.

Här berättas detaljerat om den djärve ingenjörens expedition. Bland föremålen finns bland annat fotografier tagna av Nils Strindberg samt andra föremål som tillhört expeditionen och långt efteråt upphittats på Vitön, där de tre människors liv så tragiskt skulle ändas.

Besökaren får även ta del av hela historien via en film, som visar hur allt gick snett redan från början och ballongen blev omöjlig att styra.

– Museet är väldigt välordnat. Filmen var intressant och berättade

mycket jag inte visste. Jag har bott här i trakten i 15 år men först nu blev det av att jag besöker det, säger **Håkan Strandh** som vi träffar i ingången. **Har han något bra tips till HBL:s läsare?**

– Javisst. Ta färjan över till Visingsö och hyr en cykel i hamnen! Det är bästa sättet att ta sig fram på och bekanta sig med ön.

Vi återvänder till Jönköping via E4 från Gränna och vad som ibland kallats "Sveriges vackraste motorväg". Utsikten är bländande och allra vackrast är det i skymningen, när solen just ska ta sig ett dopp i Vättern.

västra del nära Tändsticksområdet ett säkert kort.

I källarvalv serveras här bland annat svensk husmanskost och på lunchmenyn brukar det ofta finnas traditionella rätter som fläsk med löksås.

Södra Vätterbygden har sin alldeles egna charm och är alltid värd en resa. Smälningarna har rykte om sig att vara flitiga och hederliga, om än en smula snåla.

Fast det sistnämnda märker vi inget av under några dagars rundresa i trakten och solen är mestadels på sitt mest generösa humör.

nyheter@ksfmedia.fi